

לקחה מזב

פרשת כי תבא | התשס"ז | יצא לאור ע"י רשת מוסדות "טוב" בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעדיכת הרב מנשה צדקה שליט"א

7:13	הדלקת נרות שבת ניו יורק
8:41	מוצאי שבת
9:03	סוק"ש מג"א
9:39	סוק"ש גר"א
12:56	חצות

פנינים לפרשה

ולקחת מראשית כל פרי האדמה... ושמת בטנא" (כו, ב)

השעור של בכורים פוסק הרמב"ם – הוא אחד משישים, ותוהים המפרשים מנין למד זאת הרמב"ם הרי בגמרא לא נאמר מהו שיעורם והם בכלל הדברים שאין להם שעור? הסביר זאת הגאון מוילנא! במסכת כלים (יב, ג) אומר הברטנורא ש"טנא מחזיק חצי סאה" ועל הפסוק "ולשקה בני אתוננו" נאמר במסכת כתובות (דף קי"א): אין לך כל אילן סרק שבארץ ישראל שאינו מוציא משאוי שתי אתונות. ובמסכת בבא מציעא מצינו, שהמשא שהחמור מסוגל לשאתו הוא ט"ו סאה. מכאן איפוא שפרותיו של אילן בארץ ישראל שמוציא משאוי שתי אתונות נאמדים במומוצע בשלושים סאה, והואיל והתורה אומרת בבכורים "ושמת – בטנא" – וטנא הוא חצי סאה מכאן שיש להפריש לביכורים אחד משישים.

ולקחת מראשית כל פרי האדמה" (כו, ב)

"נאמר כאן ארץ ונאמר להלן ארץ חטה ושעורה וגו' מה להלן מז' המינין שנשתבחה בהן ארץ ישראל אף כאן שבח ארץ ישראל שהן ז' המינין. זית שמן – זית אגורי ששמנו אגור בתוכו" (רש"י) ולכאורה קשה מדוע שינה רש"י ממה שפירש בפרשת עקב (ח, ח) על הפסוק "ארץ זית שמן ודבש" שהכוונה לזיתים שעושים שמן לאפוקי מזיתים שאינם עושים שמן. ויש לומר: בפרשת עקב רש"י דיבר על שבח ארץ ישראל ביחס לשאר ארצות – וע"ז כתב שבא"י כל הזיתים עושים שמן משא"כ בשאר ארצות שישנם זיתים שאינם עושים שמן. בפסוק שלנו דיבר רש"י על פירות א"י עצמם שבהם גופא ישנם משובחים וישנם משובחים יותר. זיתים ששמנם זב מהם בעת הגשם אינם משובחים כל כך, ומצוות הביכורים היא מהפירות המשובחים ביותר והיינו ששמנם תמיד אגור בתוכם ואינו זב. (שפתי חכמים)

"ולקח הכחן הטנא מידך" (כו, ד)

אייתא בספרי שהעשירים היו מביאים בכוריהם בקלתות של כסף ושל זהב, והעניים מביאים אותם בסלי נצרים של ערבה. והסלים והבכורים של העניים – ניתנים לכהנים, והקלתות של העשירים – הוחזרו להם. ויש להבין מדוע הסלים של העניים לא מוחזרים

להם אלא ניתנים לכהנים, ואילו הקלתות של העשירים מוחזרים להם? ואפשר לומר בזה שזה היה משום סימן ברכה. לעשירים החזירו הסלים לרמוז להם שיעמדו בעושרם גם בשנה הבאה, ולעניים לקחו את הסלי נצרים לרמוז שלוקחים מהם את העניות ויזכו להביא בכוריהם בכלי כסף וזהב. (פרחי שושנה)

"וענית ואמרת לפני ה' אלקיך ארמי אבד אבי" (כו, ה)

"וענית – לשון הרמת קול" (רש"י). ויש לפרש כוונת רש"י עפ"י דאיתא בגמ' במסכת ברכות שאסור לאדם להגביה קולו בתפילתו לפי שנראה מקטני אמנה שסובר שאין הקב"ה עונה לחש ובוחן ליבות מחשבות. והנה לפ"ז אם גוף תפילתו של האדם היא על כך שהקב"ה יודע מחשבות ובוחן ליבות אזי רשאי להתפלל בקול רם. והנה כאן, במקרא בכורים, הוא אומר "ארמי אבד אבי" – שלבן בקש במחשבתו לעקור את הכל, וה' הצילנו מידו דהיה יודע מחשבת ליבו, וא"כ ככה"ג רשאי לומר בקול רם. וזהו שפרש"י: "וענית ואמרת" – בקול רם, ואם תקשה הלא אסור להגביה קולו בתפילתו? התשובה שהרי אומר "ארמי אבד אבי" שמשמעות הדבר שהקב"ה יודע מחשבות הלב ובכה"ג מותר להגביה קולו.

(חונכת התורה)

"ארמי אבד אבי וגו'" (כו, ה)

אם אדם הוא רמאי ואינו הולך בדרך התורה, הריהו אובד את זכות אבות.

(חידושי הרי"ם)

וצא

צא ולמד מה בקש לבן הארמי לעשות ליעקב אבינו וכו' – הגדה של פסח.

פ"י, אף שאין אנו מרגישים בנסים אשר השי"ת עושה תמיד, אעפ"כ הוא עושה תמיד (תהלים קל"ו) "נפלאות גדולות לבדו". וצא ולמד מלבן הארמי, כלומר, שבחשקה ראשונה לא נראה הרעות אשר עשה לבן ליעקב, ואינו ידוע לנו מה בקש לבן הארמי לעשות ליעקב, ואעפ"כ מעיד עליו הכתוב "ארמי אבד אבי", אלא על כרחך הוא בקש לעקור את הכל, והקב"ה היפך לטובה, כן הוא עושה תמיד נסים עמנו אף שאין אנו מרגישים.

וצא

רמז לנו הכתוב באומרו "אבד" ולא איבד, לומר, כי בכל דור ודור יש ויש כמו לבן מבקשים לעקור את ישראל ח"ו, וזהו כוונת

התנא (בהגדה של פסח) שהסמיכו לדעיל מיניה דקאמר "אלא בכל דור ודור וכו' (כ"מ בכ"י). ובה תבין ג"כ שאמר בפיסקא זו (שם) "עומדים עלינו לכלותינו", ולא כן בפסקא ראשונה (שאמר "שלא אחד וכו'). כי לבן עמד ופנה מכל עסקיו לכלותינו, וכוותיה משתכחי בכל דור ודור, ולז"א, אי קשיא לך למה בפסקא שניה אמרתי לכלותינו, צא ולמד וכו', כי הוא שעמד לכלותינו יותר מפרעה הרשע כדמפרש ואזיל (שם).

"וירעו אותנו המצרים ויענונו" (כו, ו)

"וירעו אותנו" עשו אותנו רעים, העבודה הקשה שעינו אותנו ואילצונו להיות שרויים בתנאים בלתי נסבלים, גרמה לנו להיות רעים וחסרי רחמנות זה לזה. (אלשיך)

"ויביאנו אל המקום הזה ויתן לנו את הארץ הזאת" (כו, ט)

הדקדוק מבואר כי צריך לומר בהיפך, דתחלה באו אל ארץ ישראל ואח"כ נבנה ביהמ"ק. ויובן בס"ד לפרש ע"ד שכתב הרב מהר"ם אלגאזי ז"ל בשם המפרשים ז"ל טעם לביהמ"ק הוא כדי לבטל את לעז אוה"ע שהיו אומרים לסטים אתם שכבשתם את ארץ ז' עמים, ולכן צוה הבורא ית' לבנות לו ביהמ"ק בתוכה, להורות כי ברצונו נתנה לישראל, שאם היתה גזולה בידם, הא כתיב (ישעיה ס"א ח') "אני ה' שונא גזל בעולה", ואיך משרה שכניתו בתוכו ע"ש. וא"כ נמצא שע"י ביהמ"ק נעשה הוכחה שהקב"ה נתן ארץ כנען לנו ולא שישראל לקחה מדעתם בתורת גזילה.

ולז"א "ויביאנו אל המקום הזה" דייקא הוא ביהמ"ק, ואז ממנו מוכח הוכחה גדולה כי הוא נתן לנו את הארץ הזאת, ולא שלקחנו אותה בגזל כלל ועיקר. (אדרת אליהו)

"לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי" (כו, יג)

וכבר עמדו המפרשים על פשר כפלות הלשון שכן ברור שאם "לא עברתי ממצוותיך" וקיימתי אותן ש"לא שכחתי"? ואפשר לומר דאיתא במדרש (פרשת עקב) שהמונע עצמו מן המעשרות סופו שהעכברים אוכלים את תבואתו. כמו כן מצינו בגמרא מסכת הוריות (ד"ג) כי האוכל ממה שעכבר אוכל שוכח את תלמודו. לפיכך אומרים: "לא עברתי ממצוותיך" – אלא הפרשתי מעשרות כהלכה, הרי ממילא לא אכלו העכברים מתבואתי, ועל כן "לא שכחתי" את תלמודי. (ערבי נחל)

יש להבין את הכפלות שבלשון הפסוק. ובאר הדבר שיתכן לאדם יקיים מצוה ממצוות ה' אולם בעת קיומה יסוּח דעתו

הימנה, ישכח את הקב"ה המצווה את המצוה ויעשנה מתוך הרגל כ"מצות אנשים מלומדה" ועל כן אומר הפסוק "לא עברתי ממצוותיך ולא שכחתי" והיינו בשעה שקיימתי את המצוות לא שכחתי את מי שצוה אותן. **(שפת אמת)**

"ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה..."

ארור מקלה אביו ואמו" (כז, טו-טז)
 ובסמיכות ב' דברים אלו נראה לומר: דהנה איתא בגמ' (קדושין ל"א) שבשעה שאמר הקב"ה "אנכי" ו"לא יהיה לך אלהים אחרים" אמרו אומות העולם לכבוד עצמו הוא דורש, וכיוון שאמר "כבד את אביך ואת אמך" חזרו והודו למאמרות הראשונות. ולכן כיוון שהזהיר וקילל את העובד ע"ז "ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה" – הזהיר תיכף וקילל את המזלזל בכבוד אביו ואמו "ארור המקלה אביו ואמו" וכנ"ל. **(בני שלמה)**

"ארור מטה משפט וכו' ארור שכב עם אשת אביו" (כז, יט-כ)

יש להעיר דהנה בכל הארורים יש הפסק שתימה (ס) בין ארור אחד לשני וכאן מופיעים ב' ארורים בלי הפסק והם פרשה אחת? אלא, דעל הקללה היו עומדים ראובן, גד, אשר, זבולון, דן, ונפתלי, ובקללה מצינו דמתחילין מן הקטן וא"כ לפי"ז הארור הראשון הוא כנגד נפתלי והארור השני הוא כנגד דן וכו' ולפי"ז צריך לומר דהארור השישי שהוא "ארור שכב עם אשת אביו" יהיה ח"ו וכנגד ראובן וכאילו נרמז שיש בו חטא זה, וירמוז למעשה בלחה. והרי אמרו חז"ל (שבת נ"ה) כל האומר ראובן חטא אינו אלא טועה. על כן לא עשתה התורה הפסק בין ב' הארורים וממילא נסתם הדבר ולא מודגש. **(מהח"י ד"ר יוסף)**

"והיה אם שמוע תשמע בקול ה' אלהיך" (כח, א)

נמשלה התורה למים – מה מים מי שאינו יודע לשוט בהם אובד, כך כל מי שאינו יודע למצוא דברי תורה אובד מן העולם. **(תנחומא)**

האדמו"ר מגור בעל "שפת אמת" מרגלא בפומיה:

יש מים רדודין שהכל יכולים לעבור בהם, זהו הנגלה שבתורה, ודרגות דרגות יש לה לפי השגות האדם, יש נכנס בהם עד טבורו ויש עד צוארו. אולם יש מים עמוקים שאין להם סוף, זוהי פנימיות התורה ופנימיות האור שלה, רק היודע לשוט היטב יחצה אותם. מיהו היודע לשוט? זה שמשוגל לבטל עצמו ולהיות קל על פני המים, נטול משקל, זה שממית עצמו על דברי תורה ואין לו שום נפח וכובד. והיכן לומדים לשוט? רק במים גופם! כך גם התורה עצמה מאלפת את האדם כיצד להתבטל ולחדור לעמקי פנימיותה. הוה: אם שמוע תשמע – שאין סוף לחדרי תורה.

"ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה תועבת ה' מעשה ידי חרש ושם בסתר" (כז, טז)

בכל הארורים נקט לשון הוה, כגון "ארור משיג גבול", ואילו כאן אמר "אשר יעשה", לשון עתיד, מדוע.

שעבודה זרה היא העבירה היחידה שהקב"ה מצרף בה מחשבה למעשה. על כן יאה לכתוב לשון עתיד, כי אף שרק חשב לעשות פסל בעתיד, כבר הוא ארור.

(רב נח מינדס)

הכתוב בתהלים אומר אודות פסלי עבודה זרה: "פה להם ולא ידברו, עיניים להם ולא יראו וכו', ידיהם ולא ימישון רגליהם ולא יהלכו" (קטו, ה). ותמוה, מדוע גבי כל האברים נקט תיבת "להם", "פה להם" וכיוצא בזה, ואילו אצל ידיהם ורגליהם לא אמר "להם".

ברם הלכה היא בגמרא (ע"ז מא), שהמוצא תבנית יד או תבנית רגל בפני עצמם, אסורים, שכן כיוצא בהם נעבד. במשמע, שהיתה עבודה זרה כזו כשהיא רק תבנית יד או תבנית רגל. לכן לא נקט בהם הלשון "ידיים להם" או "רגליים להם", שכן היד או הרגל הם בעצמם עבודה זרה. לא כן שאר האברים אשר אינם עבודה זרה מצד עצמם רק כחלק מהפסל כולו, לכן אמר "פה להם... עיניים להם", כלומר, לפסילים.

(בשם רבי זלמליה מוילנא)

"ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת לעשות אותם ואמר כל העם אמך" (כז, כ)

איתא בספרי: ארור אשר לא למד, לא נאמר, אלא אשר לא יקים, מכאן אמרו, למד ושנה ולימד ולא החזיק, הרי הוא בכלל ארור, לא למד לא שנה והחזיק, הרי הוא בכלל ברוך המקים את התורה. שכן איתא בחז"ל (הובא ברש"י לעיל כז, יב), שכל הארורים הנזכרים נאמרו קודם כברכות בהר גריזים.

באגרת תמיכה בהגאון רבי אליעזר שולביץ, ראש ישיבת לומז'ה בפולין, עורר מרן החפץ חיים את נדיבי העם, לתרום חלקם במגבית למען ישיבתו, וכה אמר: הרי לנו מדברי חז"ל, עד כמה נחשבה החזקת התורה כעיקר שהכל תלוי בו, שכן בהר גריזים והר עיבל קבלו ישראל את התורה באלה ובברית. והנה חתימת כל הדברים הללו היתה דוקא בברכה על החזקת תורה, ולהיפך חלילה, בביטולה, כי כידוע, הכל הולך אחר החיתום. ואם כך היה בדורות הראשונים, שהיתה התורה מרובה בישראל, מה גדול כח המחזיק את התורה שלא תתמוטט ח"ו לגמרי בדורות האלה. (העתקה מכתב-ידו, משנת תרמ"ו)

(חפץ חיים)

"לשמור ולעשות את כל מצוותיו אשר אנכי מצוך היום" (כח, א)

רבי שמעון בן חלפתא אומר: מי שלמד תורה ואינו מקיים אותה עונשו חמור ממי שלא למד כל עיקר. למה הדבר דומה: מלך שהיה לו פרדס הכניס לתוכו שני אריסים, אחד מהם היה נוטע אילנות וקוצצן, והאחד לא היה נוטע כלל ולא קוצצן. על מי המלך כועס? לא על אותו שהיה נוטע ומקצץ?

(דברים רבה)

"ובאו עליך כל הברכות וגו' כי תשמע בקול ה'" (כח, ב)

הנה כאן בברכות נאמר "כי תשמע" – בלשון עתיד, ואילו לגבי הקללות נאמר להלן (כח, מה) "ובאו עליך כל הקללות וגו' כי לא

שמעת" – בלשון עבר ויש לבאר פשר השנוי? אלא, חז"ל אמרו שמחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה ומחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה (קדושין מ'). ולפי"ז מבואר שפיר שבקללה נאמר לשון עבר שכן העונש הוא רק לאחר שחטא. משא"כ בברכות נאמר לשון עתיד – שאפילו אם רק חשב לעשות מצוה ומחמת אונס לא עשאה כאילו כבר עשאה ומקבל שכר. **(הכתב והקבלה)**

"ברוך אתה בבוואך וברוך אתה בצאתך" (כח, ז)

"שתהא יציאתך מן העולם בלא חטא כביאתך לעולם" (רש"י). יש לפרש ע"ד שאמרו רז"ל: "נמנו וגמרו שטוב לאדם שלא נברא יותר משנברא". וכתבו התוס' במסכת עירובין שלצדיקים בודאי טוב הבריאה. וזהו שאמר הכתוב "ברוך אתה בבוואך" – לעולם, שטובה היא הבריאה, אם "ברוך אתה בצאתך" – שהיציאה מן העולם היא בלא חטא.

הנה דוד המלך אמר בתהילים (קכ"א): "ה' ישמור צאתך ובוואך" – הקדים "צאתך" ל"בוואך" ומשה רבינו הקדים כאן "בוואך" ל"צאתך"? אלא, דבזמן משה היו ישראל טרם כניסתם לארץ ישראל, אלא שידע משה שעתידיים בני"ל ללכת מא"י לגלות ומש"ה אמר תחילה "ברוך אתה בבוואך, - לא"י, ואח"כ "ברוך אתה בצאתך" – שיברכס ה' בצאתם מא"י לגלות. אבל בזמן דוד שהיו בני"ל כבר בא"י, אלא שידע דוד שעתידיים הם לצאת לגלות לכן אמר תחילה "ה' ישמור צאתך" – כשתצאו מן הארץ ותלכו בגלות, ואח"כ "בוואך" – כשתחזרו לא"י מן הגלות. **(תחילה לדוד)**

"והלכת בדרכיו" (כח, ט)

רצונך להבין מהות מצוה זו של "והלכת בדרכיו", בא וראה כיצד ביאר הגר"י מבריסק מאמר הגמרא במסכת מגילה (ג), שעה שאמר יעקב על לבן "אחיו אני ברמאות", שאלה רחל, וכי מותר לצדיקים ללכת ברמאות. השיבה יעקב, כן, שנאמר "עם נבר תתבר ועם עיקש תתפתל" (שמואל ב' כב). ועדיין צריך ביאור, הכיצד יכולים הצדיקים בטיבם ובטבעם לנקוט דרך של רמאות הסותרת לכל אישיותם.

אלא כיון שאחת ממידותיו של הקב"ה היא "עם עיקש תתפתל", ונצטוונו אנו "והלכת בדרכיו" – להדבק במדותיו, אין מקום לשאלה כיצד אפשר הדבר. "והלכת בדרכיו" הלכה היא, וההלכה היא שמכתיבה ליהודי גם את הטבע והרגש. אם קובעת התורה שיש לנקוט במקרה זה בדרך של רמאות, גם הצדיק בתכונת נפשו העדינה מסוגל לקיימה. **(בשם הגר"י מבריסק)**

"וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך" (כח, ז)

לכל בעל-חי נתן הקב"ה כלי זיין כדי להגן על עצמו, אם צפרניים או קרניים וכדומה. מלבד לשה, אשר אין לו בטבע אמצעי הגנה מאויביו, ולכן חסותו והגנתו תחת בעליו. הוא נותן משלו לבעלים את חלבו, צמרו וילדיו, ואילו בעליו מגן ושומר עליו מכל רע. כיוצא בזה דרכו של עולם, כל עם ועם ניתנה

לו תכונה בטבע לשמור על קיומו, עשוי "יעל חרבך תחיה", וישמעאל "יידו בכל ויד כל בו". רק עם ישראל אין לו בטבע כלי זיין לשמור קיומו, כל חסותו והגנתו תחת בעליו. כמו שאמר כאן הכתוב "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך, ויראו ממך". אכן לשם כך צריך שקודם ימסרו חלבם וצמרם לאדונם, כלומר שיתנו להקב"ה את פרי מעשיהם, ואז כשיתקיים "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך", יקויים גם "וראו ממך".
(בשם רבי שמואל אביגדור פייבלזון, אבי"ד פלוגיאן)

"והותירך ה' לטובה בפרי בטנך" (כח, יא)
מי שזוכה שבניו הולכים בדרך התורה וקיום מצוותיה הרי שרוי הוא בטובה אף לאחר מיתתו וא"כ נותר הוא תמיד לטובה. שכן בַּךְ בחייו יכול האדם לקיים מצוות וע"י כך ליצור לעצמו מלאכים טובים ומליצי יושר לעולם העליון. אולם אם בניו ממשיכים בדרכיו בדרך התורה – הרי שיש לו חלק בקיום המצוות שלהם, ואף לאחר מיתתו נותר הוא לטובה שמתווספים מלאכים טובים ומליצי יושר עבורו גם לאחר פטירתו וזהו "והותירך ה' לטובה" ע"י "בפרי בטנך".
(לקוטי צבי)

"ולא תסור מכל הדברים אשר אנכי מצוה אתכם היום ללכת אחרי אלהים אחרים לעבדם" (כח, יז)
בפרשיות אלה רואים מאמצים חוזרים ונשנים, להניא את עם ישראל מעבוד אלהים אחרים. ואילו אנו בימינו, אחר שכבר בוטל יצרא דעבודה זרה, אין לנו כל מושג, אין יתכן שיבא אדם להשתחוות לפסל מעשה עץ ואבן.
ברם, אומר החזון איש, אין זו עליה מצדינו, אלא אדרבא, ירידה, כי תכלית האדם הוא המלחמה ביצר הרע, טול ממנו את יצרו ונטלת את נשמתו. אלא שכמשל הידוע, כמו שאין להסביר לסומא בחינת הצבעים, כך קצרה דעתנו, להבין את האדם הגדול, בעל היצר של עבודה זרה.
(ה"חזון איש")

"שורך טבוח לעיניך ולא תאכל ממנו חמרך גזול מלפניך ולא ישוב לך צאנך נתנות לאיביך ואין לך מושיע" (נ, כח, לא)
חז"ל אמרו (בזוה"ק) שבתוך התוכחות גנוזות ברכות. והנה בפסוק זה אם תקראנו מסומו לתחלתו הוא ברכה! וכך סדרו: מושיע לך ואין לאויביך נתונות צאנך, לך ישוב, ולא מלפניך גזול חמרך, ממנו תאכל ולא לעיניך טבוח שורך.

"והיית משוגע ממראה עיניך אשר תראה" (כח, לד)
כבר לעיל אמר הכתוב "יככה ה' בשגעון", ומה הוסיף בזה על הקללה האמורה. אמנם נראה שביקש להכביד עוד בזה על קושי היסורים. אדם שלקה בשכלו והשתגע, עם כל הצער שבדבר, אבל הוא עצמו לא מרגיש בחסרונו, ואינו מצטער על מעשיו המשוניים והמעוותים, אשר בעיניו המה מעשים ישרים ונבונים. לא כן אם יקחו מי שדעתו מיושבת וצלולה, ויתנוהו תחת שליטה של משוגע וחסר דעת, הכופהו להשתגע כמוהו ולעשות כמעלליו, שאז צערו וסבלו גדולים לאין שיעור. כי הלא יודע הוא

בנפשו, כל רגע, היאך הוא מתנהג בשגעון ובטירוף.
זו היא הקללה שנוספה עתה בפסוק "והיית משוגע ממראה עיניך, אשר תראה", שיהיו מעשיך בשגעון ובטירוף, אבל דעתך לא תטרף, רק תשאר צלולה ובריאה, לראות במו עיניך את רוע מעלליך.

(מפי ה"קצות החושן")
"והיית משוגע ממראה עיניך אשר תראה" (כח, לד)
"מראה עיניך" מהו.

מתפללים אנו יום יום "והאר עינינו בתורתך". והדבר תימה, וכי בורים ועמי ארצות, אשר מהם אף אינם יודעים קרוא וכתוב, יכולים לשים שקר בפיהם ולהתחנן אל ה' שיאיר עיניהם להביט נפלאות בתורתו. אכן נראה לפרש ש"עינינו" הכונה על עיני העדה, חכמי ישראל, רבנים ומורים, אשר מצינו כמה פעמים שנקראו עיניים, וכל העם מתפללים בעבורם, כי יאיר הקב"ה עיניהם בתורה לבל תבוא כל קללה על ידם.
מקרא שלנו אף הוא יבואר על דרך זו. "והיית משוגע ממראה עיניך אשר תראה", היינו, ממראה המנהיגים וראשי העדה שיקומו עליך ביום יבוא, אשר אין לך קללה גדולה מזו, לחזות בחרפה ובבזיון שימיטו על ישראל.
(בשם רבי עקיבא איגר)

משל ונמשל

להתכונן מבעוד מועד
אי אפשר "ליפול" ולקפוץ אל הימים הנוראים בלא הכנה מתאימה. להרה"ק ה"דברי חיים" מצאנו זצ"ל היה משל נאה לכך.
היה היו שתי משרתות. האחת היתה פקחית וחרוצה, והשניה פשפה וחרוצה...
מה ההבדל ביניהן? הראשונה היתה עמלה כל היום כולו, כדרך המשרתות. ובערב, בהיותה מותשת ועייפה, לא הלכה לנוח בטרם תכין את כל הנחוץ לה ליום המחרת, היא הכינה עצים להסקה והניחה אותם ליד התנור לייבוש. היא ניפתה את הקמח, והכינה את כל מצרכי המזון. רק לאחר מכן הלכה לישון. בבוקר, בקומה, הציחה אש בעצים היבשים והסיקה את התנור, היא לשה את הקמח והניחה לו לתפוח. בינתיים ערכה את השלחן, שבה לאפות את הלחם, וכששב בעל הבית מן התפילה, קידם את פניו חום נעים וניחוח טרי של פת אפויה, שלחן ערוך נעמא מלאכים ערבים.

המשרתת השניה סיימה את עבודת יומה ופנתה לישון לאחר היום המתיש. בבוקר, כאשר הלך בעל הבית לתפילה, יצאה אל מחסן העצים והביאה גזרי עצים להסקה. העצים היו לחים ורטובים, והאש לא אחזה בהם. היא בזבזה זמן יקר בנסיון להציטם, ולבסוף – כאשר ניצתה – התמלא הבית בעשן סמיך ומחניק. כששב בעל הבית מן התפילה, היה הבית מלא עשן, והמשרתת לשה במהירות את הבצק, לאחר שניפתה את הקמח. ישב בעל הבית אל השלחן שלא היה ערוך, השתעל מחמת העשן, והמתין ללחם שיאפה. לעישה לא היה זמן לתפוח, והתנור לא היה עדיין חם דיו. גם העצים הרטובים לא בערו כראוי, והלחם יצא נוקשה וחסר טעם. בעל הבית קצף ורגז, והמשרתת רטנה

והתלוננה. מה קרה, על מה הכעס? הרי היא עובדת קשה יותר מהשניה, בכמה מאמצים עולה לה להצית את האש בזרדים, איך היא יכולה למהר כל כך, הרי רודים בה בפרך...
הוא הדין בימי הדין. לא יתכן, שיתחיל האדם להתכונן לראש השנה בראש השנה עצמו. כי אז, הוא ידמה למשרתת השניה. אשרי מי שמכין עצמו מבעוד מועד, ובא ליום הדין מוכן כדבעי. או אז ילך הכל למישרין, הוא ימצא את לבו פתוח לרשמי היום הקדוש, ואדוניו ישבע רצון מעבודתו!
(דרכי חיים)

הליכות והלכות

עניני צדקה והקדש

הצדקה היא בכלל הנדרים וכמו שצריך להתרחק מנדר כן צריך להתרחק מנדרי צדקה ולכן אם יש לו יתן מיד. ואם אין לו מוטב שלא ידור ואם גובים צדקה לענין מסוים יאמר בלי נדר.
הנובד צדקה לא יאמר לשון הקדש כיון שסתם בזמן הזה הולך לעניים ואם יאמר לשון זה צריך ללכת דווקא לעניים ולכן יאמר לשון: " זה לצדקה" ואז יוכל לתת לכל צדקה שירצה.

חיוב צדקה חל באמירה בלבד ואם אמר שיתן כך וכך ולא הוסיף בלי נדר הרי זה נתחייב לתת את הסכום. וגדולה מזו אמרו שאם חשב לתת צדקה סכום מסוים, לא מחשבה סתם אלא גמר בליבו לתת נתחייב בזה וחיוב לתת אבל מחשבה לתת ולא גמר בליבו לא חייב, וכן הרמ"א פסק שיש להחמיר.

מאוד מאוד צריך להזהר מלהחזיק רכוש ההקדש ובכלל זה שלא לגרום אף נזק כל שהוא לריהובל בית הכנסת. ולצערנו ישנם שמזלזלים בזה בחשבם שזהו "רכוש צבורי" ואדרבה בגלל טעם זה יש יותר להשגיח ולשמור על זה.

ומי שממונה על הצדקה כגון גבאי בית הכנסת גם עליהם מוטל האחריות לשמירת רכוש ההקדש ושלא יזלזלו בו.

אין לשנות צדקה שהוקדשה למטרה מסוימת להעבירו לצדקה אחרת ולכן אם ישנן קופות צדקה שונות אין לערבב את הכספים ויש להעבירם למסודות שהקופות שייכות להם.

בכל דיני שינויים מצדקה לצדקה יש לשאול שאלת רב כיון שהפרטים בזה מרובים! מובא בשו"ע מי שיש בידו מעות והוא מסופק אם הם של צדקה חייב ליתן אותם לצדקה (יו"ד רנ"ט).

פסקי הלכה קצרים בשם הרב זילברשטיין שליט"א

אדם שנתבקש לתת צדקה ואין לו עכשיו כסף בכיסו אם יש לו בביתו והעני מוכן להמתין לו מחויב לתת לו ואם לא רוצה ללכת לביתו צריך ללוות כסף (כיון שהוא לווה לעצמו לחסוך את ההליכה), אבל אם העני לא מוכן לחכות אין חייב ללוות בכדי לתת מיד.

בעל מלאכה שמוותר משכרו המגיע לו לעני ולוקח ממנו פחות מהמחיר הרגיל את הפרש שווה יכול לנקות ממעשר כספים, וכן הוא הדין להפך שמשלם לפועל עני יותר שכן מהמחיר בשוק יכול לנקות את התוספת ממעשר כספים.

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי המרים מוסלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובחתמדה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הגון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה. נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

אלול

עצות ליום הדין

כל המרחם על הבריות – מרחמים עליו מן השמים

לפי שציווה על עיר הנדחת שיהרגו כל העיר לפי חרב, ואפילו בהמתם, מעשה הזה יוליד טבע האכזריות בלב האדם, כמו שסיפרו לנו הישמעאלים, כת הרוצחים במאמר המלך, כי יש להם חשק גדול בשעה שהורגים אדם, ונכרתה מהם שורש הרחמים והיו לאכזר.

והבחינה הזאת עצמה תהיה נשרשת ברוחני עיר הנדחת. לזה אמר להם הבטחה שיתן להם ה' רחמים, מקור הרחמים ישפיע בהם כח האכזריות, מקור הרחמים ישפיע בהם כח הרחמים מחדש לבטל כח האכזריות שנולד בהם מכח המעשה.

ואומר 'ורחמך' – שכל זמן שהאדם הוא בגדר טבע אכזרי, כמו כן יתנהג ה' עמו, שאין ה' מרחם אלא לרחמן (אור החיים).

עצה טובה יש כאן, כיצד לזכות ביום הדין, אומר הגר"ח שמואלביץ זצ"ל ב"שיחות מוסר" (תש"לב, עמי קמא)

הנה רואים אנו כאן שלמקנאים קנאת ה' והורגים את אנשי עיר הנדחת מובטחת כאן השפעה מיוחדת של "ונתן לך רחמים" – חידוש מידת הרחמנות שנפגעה בגלל גדר הרציחה שפנף אצלם.

התוצאה של "ונתן לך רחמים", לפי פירוש "אור החיים", אינה מסתיימת בעצם נתינת הרחמים, אלא ב"ורחמך". דהיינו, כיון שישבו להיות רחמנים גם ה' ירחם עליהם. וכמו שאמרו הז"ל: "ונתן לך רחמים ורחמך" – כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים וכל שאינו מרחם על הבריות אין מרחמים עליו מן השמים (שבת קנא, ב).

ז. להתפלל בעד חבירו הצריך לזווג, כי המתפלל בעד זווג חבירו והוא צריך לאותו דבר, הוא נענה תחילה.

ייתב לב (מובא לעיל ח"א עמוד קס"ז)
ח. לכונן בתפילות שמונה עשרה בעת אמירת ראה נא בעינינו, להוושע בזווג הגון.

עבודת יחיאל, ח"ב עמוד קפ"ה)
ט. לומר זמור שיר למעלות אשא עיני אל ההרים וגוי' (תהלים קכא, א), בסוף כל תפילותיו קודם עקירת רגליו. [ובספר עבודת יחיאל (ח"ב עמוד קפ"ה) כתב לאומרה קודם אלקי נצור אחרי יהיו לרצון...].

אגרא דפרקא (מובא לעיל ח"א עמוד קפ"ג)
י. לומר בסוף שמו"ע קודם יהיו לרצון הפסוקים (משלי יח, כב) מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה', בית והון נחלת אבות ומה' אשה משכלת, ואח"כ תפילה למצוא זווג הגון.

דור ישרים, עמוד נ"ד, בשם הרח"ק ר' יעקב מאיזביצא זי"ע
יא. לומר בכל יום מזמורי תהלים אלו: ל"ב ל"ח ע' ע"א קכ"ד.

סגולות ישראל, ערך ז' אות ז'
יב. לבקש מחתן שבעת חופתו יתפלל בעדו, כי חתן בעת חופתו יכול לפעול הרבה למען חבירו בזווג הגון.

עבודת יחיאל, ח"ב עמוד קפ"ו (בישורון מלך)

לכאורה היה אפשר לחשוב שהנהגה של "כל שאינו מרחם – אין מרחמים עליו", הינה בבחינת עונש על האכזריות. אך מפרשת עיר הנדחת מוכח שאין הדבר כן, שהרי הורגי אנשי העיר אנוסים לעשות את מעשה ההריגה בגזירת עליון, ואף על פי כן אילולא שינה הקב"ה את טבעם ונתן להם רחמים היו נעשים אכזרים. ומדוע, אם כן, היו צפויים להנהגה חסרת רחמים מצד הקב"ה? אלא ודאי אין זה עונש, כי אם כך היא מציאות הדברים – הקב"ה מתנהג עם האדם במידה כנגד מידה, ומי שאינו מרחם אין מרחמים עליו.

אכן זוהי סגולה נפלאה לזכות ביום הדין – הבה נהיה רחמנים ואז נזכה שינחנו עמנו באותה מידה, וירחמו גם עלינו. (ילקוט לקח טוב)

סגולות למציאת זיווג

סגולות בעיני תורה

- א. ללמוד מסכת קידושין.
- ב. דברי אבות (מובא לעיל ח"א עמוד שפ"ד)
- ג. אלף כתב (מובא לעיל ח"א עמוד שפ"ד)
- ד. ע"י לימוד הלכות, זוכה שהשי"ת יזמין לו ולבניו זווגם האמיתי.
- ה. קיצור ליקוטי מוה"ר"ן, מהוד"ת פ"ב
- ו. לשמוע תורה מפי צדיק.
- ז. ליקוטי מוה"ר"ן (מובא לעיל ח"א עמוד תט"ז)
- ח. סגולות בעיני תפילה
- ט. המבקש רחמים על זווג העליון והוא צריך לזווג הוא נענה תחילה.
- י. לבקש זווגו מה' במתנת חינם, ולא לתלות בקשתו במעשיו הטובים.
- יא. עוללות אפרים (מובא לעיל ח"א עמוד ש"פ)

העלון לעילוי נשמות

יעקב בן מלכה יגן זצוק"ל
ואשתו רחל בת שרה ע"ה

ת.נ.צ.ב.ה

הילולא רצדיקיא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
כא אלול רבי יהונתן איבשיץ מח"ס יעירות דבש רבי פנחס רבנוביץ אב"ד קונצק שקיעה 7:24	כ אלול רבי יוסף שלמה ב"ר יהודה ליב כהנא ר"ץ פוניבז' רבי אליהו לאפיאן מח"ס לב אליהו	יט אלול רבי בכור אהרון אלנקוה ראב"ד ב"ם	יח אלול המהר"ל מפראג מח"ס נבוות אר"ע על הש"ס	יז אלול רבי חיים כנבנישתי החב"ב מח"ס בנסת הנדולה ר' משה ב"ר יעקב מולדתי	טז אלול רבי יחיא שניאור תלמיד חבר לבבא סאלי	טו אלול רבי יוסף הגלילי שקיעה 7:34

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה